

VIEŠOSIOS POLITIKOS IR VADYBOS INSTITUTAS
PUBLIC POLICY AND MANAGEMENT INSTITUTE

KOKYBINIS MOKYKLŲ VADOVŲ IR MOKYTOJŲ PIRMOJO EKSPERIMENTO ETAPO VERTINIMO TYRIMAS

- išsiaiškinti priežastis ir veiksnius, kurie lemia mokyklų vadovų bei mokytojų požiūrį į perėjimą prie etatinio apmokėjimo

Tyrimo uždaviniai

- Išsiaiškinti perėjimo prie etatinio apmokėjimo proceso eigoje iškilusias problemas ir pasiūlymus, kaip jas spręsti
- Išsiaiškinti kiek perėjimas prie etatinio apmokėjimo pakeitė mokytojų motyvaciją geriau dirbti ir likti mokykloje ir kokios nefinansinės paskatos galėtų pagerinti situaciją.
- Išsiaiškinti optimalų etatui priskiriamų kontaktinių ir nekontaktinių valandų (ir darbų paskirstymo) skaičių ir jų argumentaciją.

Tyrimo metodai

- **Atliktų kiekybinių tyrimų turinio analizė.**
- **Giluminiai mokyklų vadovų interviu.**

Buvo atlikti trys interviu: dviejų (Vilniaus ir Kauno) mokyklų, kurios dalyvauja perėjimo prie etatinio mokytojų darbo apmokėjimo eksperimente, vadovų ir vienos mokyklos (Vilniuje), kuri nedalyvavo eksperimente, vadovo.

- **Fokusuotų grupių metodas.**

Buvo suorganizuotos dvi fokuso grupės – pagrindinė ir kontrolinė. Pagrindinę fokuso grupę sudarė 12 eksperimente dalyvavusių mokyklų mokytojai (12 mokytojų), kontrolinę fokuso grupę nedalyvavusių eksperimente mokyklų atstovai (10 mokytojų iš skirtingų Lietuvos regionų ir mokyklų).

- **Pačių mokyklų specifika** (orientacija į naujoves, stiprių vadovų ir bendruomenės egzistavimas, tinkamumas eksperimentui dėl esamų nedidelių mokytojų krūvių),
- **Numatomu didesniu mokytojų atlyginimu** ir/ar darbo sąlygų pagerinimu,
- **Geresniu nekontaktinių valandų reglamentavimu,**
- **Paprastesniu apmokėjimo administravimu.**

Priežastys nulėmusios atsisakymą dalyvauti eksperimente

- **Vadovų atveju - mokytojų trūkumas**, kadangi įvedus etatinį apmokėjimą ir pakeitus mokytojų kontaktinių ir nekontaktinių valandų santykį (dažniausiai sumažinant kontaktinių valandų skaičių), nebūtų galimybės surasti papildomą mokytojų skaičių.
- **Mokytojų atveju - informacijos trūkumas**, nes daugelyje mokyklų kilo neaiškumų, kokios bus eksperimento pasekmės, o tai savo ruožtu formavo mokytojų neigiamą požiūrį.

- **paprastesnė apmokėjimo tvarka,**
- **galimybė geriau paskirstyti ir apmokėti papildomus darbus,**
- **galimybė stabilizuoti mokytojų krūvių svyravimus,**
- **realus mokytojų krūvių sumažėjimas,**
- **valandinio įkainio padidėjimas.**

Etatinio apmokėjimo įvedimo proceso nesklandumai

1. Mokytojams, kurie turi daug kontaktinių valandų ir kur kas didesnius nei vidutiniškai krūvius, eksperimento metu atlyginimas pakilo mažiausiai.
2. Tvarkoje įtvirtintas nekontaktinių valandų skyrimo suvienodinimas nepalankus skirtingų polinkių mokytojams.
3. Tvarkoje nėra numatyti ar išaiškinti sudėtingesni apmokėjimo apskaičiavimo atvejai (pvz., mokytojų darbo apmokėjimas mokinių atostogų metu, mokytojų atostogų apskaičiavimas už dirbamą virš etato darbą ir pan.).
4. Tvarkos nuostatos kol kas nėra detalios iškomunikuotos mokyklų bendruomenėms ir todėl teigiamos ar neigiamos mokytojų nuomonės apie tvarką neretai paremtos klaidingais įsivaizdavimais, o ne įsigilinimu į tvarkos nuostatas.

I. Pasiūlymai, susiję su sąlygų sudarymu pozityviam perėjimui prie etatinio apmokėjimo:

1. Perėjimo prie etatinio apmokėjimo procesą derinti su priemonėmis pritraukti naujus mokytojus į mokyklas (nauja tvarka dalyje mokyklų gali pagilinti mokytojų trūkumo problemą).
2. Perkelti sprendimų priėmimą dėl etatinio apmokėjimo tvarkos įgyvendinimo į mokyklų lygmenį (toliau didinti galimybes mokyklos lygmenyje nustatyti kiekvieno mokytojo polinkius atitinkančią etato struktūrą).
3. Didinti mokyklų administracijos gebėjimus, siekiant sklandesnio jų perėjimo prie etatinio apmokėjimo tvarkos (vadovų gebėjimų stiprinimas, metodinė medžiaga ir pan.).

Rekomendacijos

- ◀ 4. Sustiprinti informacijos apie etatinio apmokėjimo tvarką sklaidą. ▶
- 5. Gerinti infrastruktūrą mokyklose, ypač didelį dėmesį skiriant mokytojų darbo aplinkai (sudaryti galimybę kokybiškai ruošti pamokoms mokyklose, tačiau ir toliau neversti būtinai to daryti mokykloje).
- 6. Skatinti kolektyvinių darbo sutarčių sudarymą mokyklose, kurios įsiveda etatinį darbo apmokėjimą.
- 7. Išnaudoti visas nefinansines paskatas išlaikant ir pritraukiant mokytojus, bei motyvuojant juos pereiti prie etatinio apmokėjimo. ▶

II. Pasiūlymai, susiję su etatinio apmokėjimo tvarkos tobulinimu:

1. Patobulinti etatinio apmokėjimo tvarką atsižvelgiant į visas su darbo apmokėjimu susijusias situacijas:
 - virš etato atliekamai veiklai,
 - mokinių atostogų metu,
 - kito mokytojo pavadavimo metu,
 - mokinių mokymo namie metu ir pan.

2. Tobulinti etato struktūrą - etato apibūdinimas turėtų būti lankstesnis nei dabartinėje etatinio apmokėjimo tvarkoje:
- Numatyti galimybę mokyklų vadovams atsižvelgti į skirtingus mokytojų polinkius (vieni linkę į visuomeninę veiklą, kiti ne);
 - Atsižvelgti į mokomo dalyko specifiką (pvz.: numatyti galimybę humanitarinių dalykų mokytojams mažinti kontaktinių valandų skaičių).

Rekomendacijos

- 3. Tobulinti mokytojų ir mokyklos administracinio personalo pareigybių aprašus.
- 4. Tobulinant etatinio apmokėjimo tvarką atlikti papildomus tyrimus šioje srityje.

Ačiū už dėmesį!